

POSTANOWIENIE

14 stycznia 2026 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Mariusz Łodko

na posiedzeniu niejawnym 14 stycznia 2026 r. w Warszawie
w sprawie z powództwa D.B.
przeciwko A.B.
o rozwiązanie umowy dożywocia,
na skutek skargi kasacyjnej D.B.
od wyroku Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu
z 27 września 2023 r., I ACa 1314/22,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od D.B. na rzecz A.B. 5 400 złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego wraz z odsetkami w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia powódce odpisu niniejszego postanowienia.**

UZASADNIENIE

D.B. wniosła skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z 27 września 2023 r. Wniosek o jej przyjęcie do rozpoznania uzasadniła potrzebą wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.) oraz jej oczywistą zasadnością, wynikającą z naruszenia przez Sąd drugiej instancji art. 913 § 2 k.c. i art. 77 w zw. z art. 908 w zw. z art. 158 k.c.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną pozwany A.B. wniósł o wydanie postanowienia odmawiającego przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, ewentualnie o jej oddalenie oraz o zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na podstawie wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów wymaga wskazania, że określony przepis prawa, mimo, iż budzi poważne wątpliwości, nie doczekał się wykładni albo niejednolita wykładnia wywołuje wyraźnie wskazane przez skarżącego rozbieżności w orzecznictwie w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych, które należy powołać (zob. postanowienia SN: z 26 czerwca 2015 r., III CSK 77/15, i z 20 maja 2016 r., V CSK 692/15). Konieczne jest dokonanie analizy rozbieżnych orzeczeń i wykazanie, że rozbieżność wynika z różnej wykładni przepisu (zob. postanowienia SN: z 15 października 2002 r., II CZ 102/02; z 28 marca 2007 r., II CSK 84/07; z 11 stycznia 2008 r., I UK 283/07; z 15 kwietnia 2021 r., IV CSK 617/20).

Skarga kasacyjna powódki kryteriów tych nie spełnia. Skarżąca we wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania nie wskazała bowiem, jaki konkretnie przepis bądź przepisy, z powodu występowania poważnych wątpliwości interpretacyjnych lub rozbieżności w orzecznictwie sądów, wymaga dokonania wykładni. Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania nie zawiera też pogłębionego wywodu prawnego, w szczególności przez odwołanie się do poglądów judykatury, możliwych rozbieżnych interpretacji prawnych i racji jurydycznych stojących za każdą z nich, z którego wynikałoby, że zastosowane przez Sąd *meriti* przepisy prawa, ze względu na brak jednolitej czy też ustalonej linii orzeczniczej, wymagają wykładni. Skarżąca pod pozorem potrzeby wykładni przepisów prawa, w istocie pyta o trafność stanowiska Sądu Apelacyjnego wyrażonego w związku z rozstrzygnięciem tej konkretnej sprawy. Jej argumenty sprowadzają się do zwykłej polemiki z oceną prawną dokonaną przez Sąd *meriti*, z którą skarżąca się nie zgadza, co *per se* nie stanowi o potrzebie wykładni przepisów prawa.

Skarga kasacyjna jest natomiast oczywiście uzasadniona, gdy dla przeciętnego prawnika z samej treści skargi – bez pogłębionej analizy i juredycznych dociekań – w sposób jednoznaczny wynika, że wskazane w niej podstawy zasługują na uwzględnienie z uwagi na kwalifikowany charakter naruszenia przepisów prawa. Zasadność skargi kasacyjnej jest oczywista, a więc dostrzegalna *prima vista* dla każdego prawnika, który bez przeprowadzania wnikliwej analizy powinien dojść do wniosku, że zaskarżone orzeczenie jest jaskrawo nieprawidłowe (zob. postanowienie SN z 15 lipca 2015 r., IV CSK 17/15). Powołując się na oczywistą zasadność skargi kasacyjnej należy wykazać, że popełnione przy ferowaniu zaskarżonego orzeczenia uchybienia w zakresie stosowania prawa miały charakter kwalifikowany i nie podlegały różnym ocenom (zob. postanowienia SN: z 12 grudnia 2000 r., V CKN 1780/00; z 22 marca 2001 r., V CZ 131/00, i z 10 kwietnia 2018 r., I CSK 730/17). Przy czym, o ile dla uwzględnienia skargi kasacyjnej wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla jej przyjęcia do rozpoznania konieczne jest wykazanie kwalifikowanego naruszenia prawa przez sąd drugiej instancji, dostrzegalnego w sposób oczywisty dla każdego prawnika (zob. postanowienie SN z 28 stycznia 2022 r., I CSK 947/22).

Przedstawione przez skarżącą argumenty nie przekonują o oczywistej zasadności skargi kasacyjnej. Z ustaleń Sądu *meriti* wynika, że pozwany wprawdzie nie wywiązywał się ze wszystkich obowiązków wynikających z łączącej strony umowy dożywocia. Było to jednak wynikiem ustaleń stron, co do sposobu wykonywania umowy. Ponadto do czasu powstania konfliktu między powódką a rodzicami pozwanego, skarżąca nie zgłaszała zastrzeżeń do wywiązywania się przez pozwanego z jego obowiązków. W konsekwencji powódka nie wykazała wystąpienia przesłanki „wyjątkowego wypadku” (art. 913 § 2 k.c.), uzasadniającej rozwiązanie umowy dożywocia.

W judykaturze Sądu Najwyższego przyjmuje się, że wspólną cechą wszystkich zaszłości, kwalifikujących wypadek z art. 913 § 2 k.c. jako „wyjątkowy”, jest krzywdzenie dożywotnika, agresja i zła wola po stronie jego kontrahenta (zob. wyroki SN: z 9 kwietnia 1997 r., III CKN 50/97, OSNC 1997 nr 9, poz. 133; z 9 listopada 2000 r., II CKN 342/00; z 13 kwietnia 2005 r., IV CK 645/04; z 9 maja 2008 r., III CSK 359/07; z 14 czerwca 2023 r., II CSKP 901/22, oraz postanowienia

SN: z 5 kwietnia 2018 r., II CSK 665/17, i z 18 maja 2023 r., I CSK 3593/22). Nie wystarczy zatem samo stwierdzenie, że doszło do niewywiązywania się z obowiązków względem dożywotnika. Z określoną w tym przepisie „wyjątkowością” mamy do czynienia wtedy, gdy zachowanie się zobowiązanego wobec dożywotnika jest szczególnie naganne (zob. wyrok SN z 24 października 2002 r., I CK 18/02, oraz postanowienie SN z 19 grudnia 2019 r., II CSK 415/19). Sąd Najwyższy wyjaśnił również, że dla udzielenia ochrony przewidzianej w art. 913 § 2 k.c. nie jest rzeczą obojętną, z jakich przyczyn doszło do ukształtowania się złych stosunków między stronami umowy dożywocia (zob. wyrok SN z 25 maja 2016 r., V CSK 499/15).

Konfrontując stanowisko Sądu drugiej instancji z poglądami orzecznictwem Sądu Najwyższego, nie sposób stwierdzić, że zaskarżony wyrok jest oczywiście sprzeczny z prawem, a skarga kasacyjna oczywiście uzasadniona w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Ocena występowania „wyjątkowego wypadku” (art. 913 § 2 k.c.), ma z natury rzeczy ocenny charakter i jest ściśle osadzona w okolicznościach faktycznych konkretnej sprawy. Stanowi więc istotny atrybut sądów *meriti* i prawomocne orzeczenie sądu drugiej instancji może zostać skutecznie zakwestionowane skargą kasacyjną w razie wykazania przez skarżącego, że doszło do oczywiście błędnej oceny ustalonego stanu faktycznego w kategorii wyjątkowego wypadku na podstawie art. 913 § 2 k.c. Z analizy uzasadnienia zaskarżonego wyroku nie wynika, aby taka sytuacja wystąpiła w niniejszej sprawie.

Należy także zauważyć, że nie ma racji skarżąca, iż o oczywistej zasadności skargi kasacyjnej, świadczy naruszenie przez Sąd drugiej instancji art. 77 w zw. z art. 908 w zw. z art. 158 k.c., które zdaniem skarżącej wynika z nieuwzględnienia przez Sąd *meriti*, że modyfikacja przez strony zakresu obowiązków pozwanego określonych w umowie dożywocia jest nieskuteczna, gdyż została dokonana w formie ustnej, a nie w formie aktu notarialnego. Po pierwsze, kwestia ta nie ma znaczenia dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy, gdyż samo niewykonywanie przez zobowiązanego na rzecz dożywotnika określonych obowiązków wynikających z umowy dożywocia, nie spełnia wymogu „wyjątkowego wypadku” z art. 913 § 2

k.c., uzasadniającego rozwiązanie umowy dożywocia. Po drugie, w orzecznictwie Sądu Najwyższego wyjaśniono, iż kształtowanie w sposób odmienny od pierwotnie umówionego wzajemnych obowiązków umowy o dożywocie nie narusza art. 908 k.c. oraz, że w stosunkach rodzinnych treść art. 908 k.c. nie wymusza formalnego potwierdzenia, w drodze notarialnej, czynności zmiany zakresu obowiązków wynikających z umowy o dożywocie (zob. wyrok SN z 8 grudnia 2004 r., I CK 296/04, i postanowienie SN z 4 lutego 2016 r., II CSK 461/15).

Z powyższych względów, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie znajdując również okoliczności, które w ramach przedsądu jest obowiązany brać pod uwagę z urzędu, w szczególności nieważności postępowania (art. 398⁹ § 1 pkt 3 k.p.c.).

O kosztach postępowania kasacyjnego Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 1¹ w zw. z art. 108 § 1 k.p.c. oraz § 2 pkt 7 w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie.

Mariusz Łodko

[wr]

[SOP]